

Ποσά ανάλογα - θεωρία ...

...όπως την αντιλαμβάνεται ένας φυσικός

Έστω η σχέση $\alpha = \beta \cdot \gamma$ όπου α, β, γ κάποια μεγέθη... (*)

Λέμε : Αν β είναι σταθερό, τότε τα αλληλοεξαρτώμενα μεγέθη α, γ είναι ανάλογα

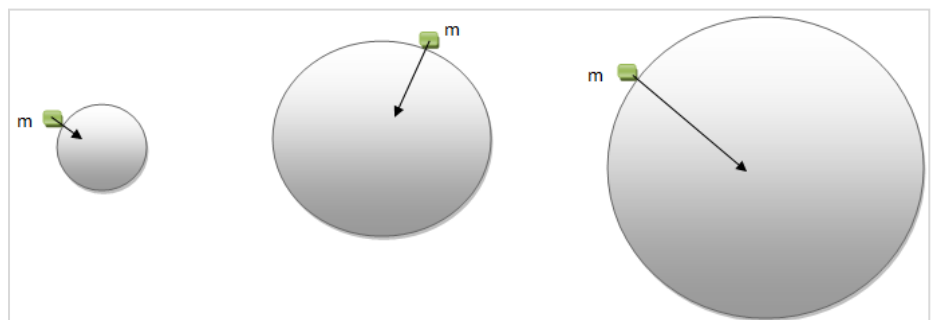
Αν γ είναι σταθερό, τότε τα αλληλοεξαρτώμενα μεγέθη α, β είναι ανάλογα

Παράδειγμα_1 : Μελέτη της γνωστής σε όλους σας εξίσωσης $W = m \cdot g$

A. Στην επιφάνεια της Γης $g=10 \text{ m/sec}^2$ δηλαδή σταθερή ποσότητα, οπότε τα μεγέθη W (βάρος) και m (μάζα) έχουν σχέση αναλογίας/συνδέονται με σχέση αναλογίας/είναι ανάλογα.

B. Έστω μια μάζα m 'επισκέπτεται' τρεις πλανήτες που έχουν διαφορετικές τιμές στο μέγεθος g .

Στην περίπτωση τούτη εδώ, έχουμε να λειτουργεί η εξίσωση $W=m \cdot g$, με σταθερή ποσότητα το m και το βάρος W να είναι ανάλογο του g !

Πράγματι : **Όσο μεγαλύτερη μάζα έχει ένας πλανήτης, τόσο μεγαλύτερο θα είναι το βάρος μιας μάζας, όταν αυτή βρεθεί στην επιφάνειά του.** Αυτή εδώ η πρόταση είναι αποτέλεσμα της σχέσης αναλογίας των w και g , κι όχι μια πρόταση που περιέχεται σε κάποιο σοφό βιβλίο, που έγραψε ο σοφός συγγραφέας.

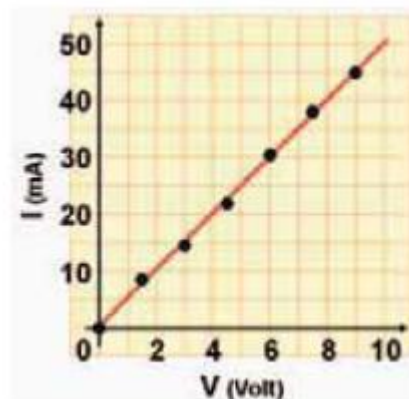
Παράδειγμα_2 : Μελέτη της γνωστής σε όλους σας εξίσωσης $V = i \cdot R$ (νόμος ohm)

“Η ένταση (I) του ηλεκτρικού ρεύματος που διαρρέει ένα μεταλλικό αγωγό είναι ανάλογη της διαφοράς δυναμικού (V) που εφαρμόζεται στα άκρα του”, γράφει το βιβλίο.

...ένα μεταλλικό αγωγό... οπότε το R είναι σταθερή ποσότητα για τον συγκεκριμένο αγωγό (χαρακτηριστικό του αγωγού) και επομένως καλά κάνουν τα V και I κι έχουν σχέση αναλογίας !

Ας θυμηθούμε εικόνες από το σχολικό βιβλίο...

V (Volt)	I (mA)
0	0
1,5	7,5
3,0	15,0
4,5	22,5
6,5	30,0
7,5	37,5
9,0	45,0

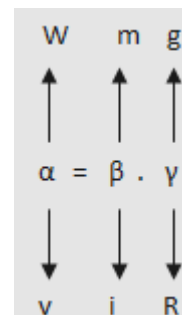
Ανάλογα ποσά = πλάγια ευθύγραμμη γραμμή που περνά από αρχή αξόνων !

Πάμε τώρα λίγο παραπέρα...

Μιλήσαμε (*) για την εξίσωση $\alpha = \beta \cdot \gamma$, μέσα από δυο παραδείγματα όπου τα α, β, γ ήταν κάποιο ‘καθαρό’ μέγεθος.

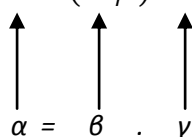
Λοιπόν!

Θα συνεχίσουμε να μιλάμε για σχέση αναλογίας ακόμη και αν κάποιο ή κάποια από τα α, β, γ είναι παραστάσεις.

Παράδειγμα_3 : Μελέτη της εξίσωσης του νόμου Coulomb

$$F = K \cdot \frac{Q_1 \cdot Q_2}{r^2} \rightarrow F = \left(K \cdot \frac{Q_1}{r^2} \right) \cdot Q_2 \rightarrow \text{αν } \left(K \cdot \frac{Q_1}{r^2} \right) = \text{σταθ.} \rightarrow F \text{ και } Q_2 \text{ ανάλογα !}$$

Επομένως, δίκαια λέει το σχολικό βιβλίο ότι η δύναμη Coulomb είναι ανάλογη των φορτίων !

$$F = K \cdot \frac{Q_1 \cdot Q_2}{r^2} \rightarrow F = \left(K \cdot \frac{1}{r^2} \right) \cdot (Q_1 \cdot Q_2)$$

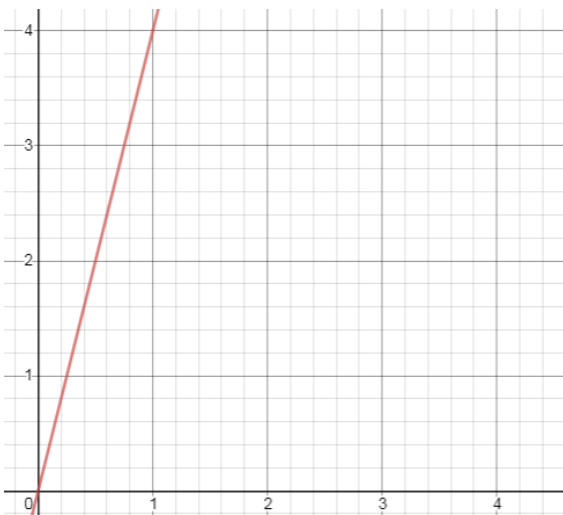
→ αν η απόσταση r είναι σταθερή τότε η δύναμη είναι ανάλογη του γινομένου των φορτίων !

Εδώ δείτε την εξίσωση $\alpha = \beta \gamma$ ως εξής: $\alpha \rightarrow F$, $\beta \rightarrow \left(K \cdot \frac{1}{r^2} \right)$ και $\gamma \rightarrow (Q_1 \cdot Q_2)$.

Άσκηση_1 : Δίνεται η σχέση $y = 4 \cdot \left(\frac{1}{x} \right)$ Να δείξουμε -φτιάχνοντας διάγραμμα- ότι τα μεγέθη y και η ποσότητα $\left(\frac{1}{x} \right)$ έχουν σχέση αναλογίας..

Εξίσωση → Πίνακας τιμών
→ διάγραμμα !

x	$1/x$	$Y=4 \cdot (1/x)$
1	1	4
2	1/2	2
4	1/4	1
<u>k.o.k</u>		

(a) Διάγραμμα $y - \left(\frac{1}{x} \right)$

(b) Διάγραμμα $Y - x$

Ωραία !

► Οι ποσότητες στο (a) έχουν σχέση αναλογίας. Στο (b) ποια σχέση έχουν τα μεγέθη y και x ;

Απάντηση : Στην δοσμένη εξίσωση –όπως αυτή εκφράζεται στο διάγραμμα, τα y, x είναι αντιστρόφως ανάλογα !

Άσκηση_2 : Δίνεται η σχέση $y = 16 \cdot \left(\frac{1}{x^2}\right)$ Να δείξουμε -φτιάχνοντας διάγραμμα- ότι τα μεγέθη y και η ποσότητα $\left(\frac{1}{x^2}\right)$ έχουν σχέση αναλογίας,.

Θα εργαστούμε πάνω στη διαδρομή : Εξίσωση $\rightarrow$ πίνακας τιμών $\rightarrow$ διάγραμμα !

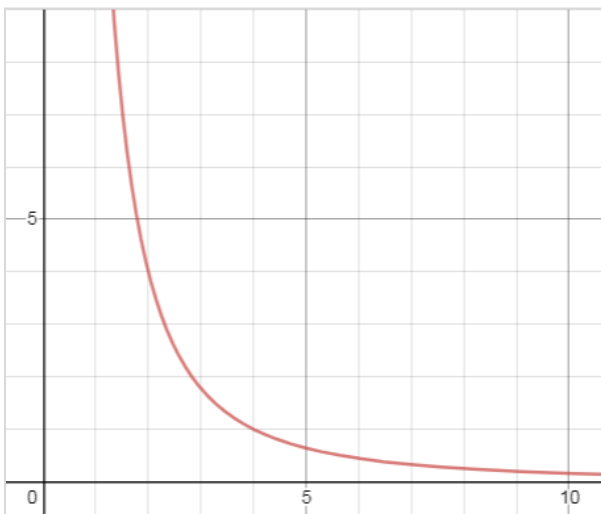
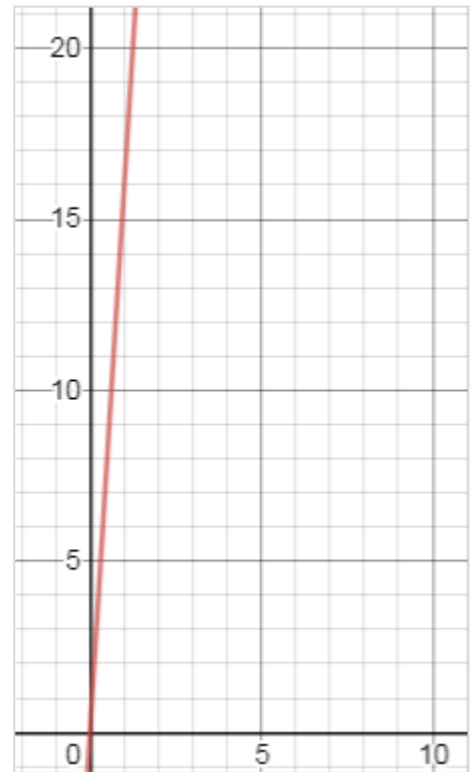
x	$\frac{1}{x^2}$	$y = 16 \cdot \left(\frac{1}{x^2}\right)$
1	1	$16 \cdot 1 = 16$
2	1/4	$16 \cdot 1/4 = 4$
4	1/16	$16 \cdot 1/16 = 1$
8	1/64	$16 \cdot 1/64 = 1/4$

Τιμή $x=0$ δεν επιτρέπεται, διότι ο παρονομαστής δεν επιτρέπεται να μηδενίζεται !

Ας δούμε τώρα τα διαγράμματα ...

Εδώ έχουμε το διάγραμμα του y σε συνάρτηση με την ποσότητα $\frac{1}{x^2}$

Προφανώς είναι ποσά ανάλογα ! (Διάγραμμα $y - \frac{1}{x^2}$)

Εδώ βλέπετε τη σχέση του μεγέθους y , σε συνάρτηση με τις τιμές του x !

Το μέγεθος y είναι αντιστρόφως ανάλογο του τετραγώνου του μεγέθους x (διάγραμμα $y - x$)